

Primljeno: travanj 2010.

Prikaz knjige: Berislav Pavišić i suradnici – KAZNENO POSTUPOVNO PRAVO Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2010.

U nakladi Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci iz tiska je 2010. godine izašlo treće izdanje udžbenika *Kazneno postupovno pravo*. Uz dr. sc. Berislava Pavišića, redovitog profesora, dio materijala na osnovi drugog izdanja pripremili su: dr. sc. Eduard Kunštek, izvanredni profesor (odlomci 146.-149., 874.-880., 886.-891.), dr. sc. Petar Veić, izvanredni profesor (odlomci 336.-388.), i dr. sc. Tadija Bubalović, docent (odlomci 621.-766.).

Knjigu su recenzirali i dali pozitivne ocjene prof. dr. sc. Ivan Bele, iz Maribora, prof. dr. sc. Mladen Singer, iz Zagreba, i prof. dr. sc. Goran Tomašević, iz Splita.

Knjiga se bavi kaznenopravnim institutima, kako aktualnima tako i onima koji, iako više nisu dio hrvatskog kaznenog postupovnog *corpusa*, radi utjecaja koje i danas imaju, zavrjeđuju pozornost čitatelja. Imajući u vidu složenost potpuno novog pozitivnopravnog uređenja kaznenog postupka, te visoke kriterije minucioznosti koje je autor postavio sebi i svojim suradnicima tijekom pisanja, navedena knjiga predstavlja izuzetan pothvat budući da je objavljenja vrlo brzo nakon opsežne i korjenite reforme hrvatskog kaznenog postupovnog zakonodavstva. U znanstveno-praktičnim okvirima ova knjiga prvi je izvor koji na sustavan način analizira odredbe novog Zakona o kaznenom postupku, dajući jasne smjernice za njegovu praktičnu primjenu. O uspješnosti izvršenja zadaće koja je tijekom pisanja ove knjige bila postavljena ispred autora i njegovih suradnika svjedoči već i sam sadržaj knjige, koji će se ukratko prikazati.

Zadržavajući potpuno isti pristup izlaganja kao i u drugim prethodnim izdanjima, autor i suradnici detaljno i sustavno analiziraju materiju kaznenog postupovnog prava uređenu prema novom Zakonu o kaznenom postupku, objavljenom u Narodnim novinama broj 152/08. i 76/09. U odnosu na drugo izdanje neka izlaganja su skraćena i pojednostavljena, druga u cijelosti ili tek djelomično izmijenjena odnosno dopunjena, dotjerani su i dopunjeni grafički prikazi, te su dopunjeni i izvori osnovne i dopunske literature, namijenjene detaljnijem konzultiranju pojedinih tema.

Knjiga ima ukupno XXX + 586 stranica. Nakon Pregleda sadržaja (str. V) i Predgovora 3. i ranijim izdanjima (str. XI-XIII) slijede Tumač kratica osnovne udžbeničke i monografske literature (str. XV-XVI), Tumač ostalih kratica (str. XVII), Tumač najčešće citiranih pravnih izvora (str. XIX-XXVII) te Popis presuda Europskog suda za ljudska prava citiranih u tekstu (str. XXIX). Materija kaznenog postupovnog prava izložena je u dvadeset i četiri glave raspoređene u tri dijela (str. 1.-480.). Na kraju knjige nalaze se dva priloga (str. 481.-496.), Kazalo autora (str. 497.-504.) i Kazalo pojmova (str. 505.-574.).

Prvi dio knjige – **Uvod**, podijeljen je u četiri glave.

Pregled stajališta o pojmu, oblicima, ciljevima, povijesnim i aktualnim modelima kaznenog postupka sadržaji su Glave I. Sadržaj Glave II., usmjeren je na poveznice i dotirne točke u odnosu između kaznenog postupovnog prava i drugih pravnih i izvanpravnih disciplina, na izvore, te konačno, i na pitanje prostornog, vremenskog i osobnog važenja hrvatskog kaznenog postupovnog zakonodavstva. Nakon kratkog pregleda općeg razvoja kaznenog postupovnog prava u svjetskim razmjerima, i povijesti razvoja hrvatskog kaznenog postupovnog prava, kroz analizu sadržaja pojedinih izvora u europskom pravnom prostoru, na kraju Glave II., autor daje vrlo jasne smjernice za daljnje, detaljnije istraživanje smjera razvoja suvremenog kaznenog postupovnog prava. U Glavi IV., autor progovara o raznolikosti teorijskih stajališta o pitanju identifikacije, kriterija klasifikacije i dosega djelovanja načela kaznenog postupovnog prava. Svoje izlaganje autor završava analizom sadržaja važnijih načela prema kojima je uređen novi hrvatski kazneni postupak.

Sadržaj drugog dijela – **Opći dio** – Osnovni pojmovi i funkcije u kaznenom postupku, raspoređen je u tri glave. Učenje o predmetu kaznenog postupka, koje uključuje određenje pojma, sadržaja, identiteta i koneksiteta predmeta kaznenog postupka, te pitanje *litispendentio* i djelovanje načela *ne bis in idem*, izloženo je u Glavi V. Izdvajajući postupovne subjekte i postupovne radnje kao dva osnovna pojma kaznenog postupka, u Glavi VI. analiziraju se opća pitanja o položaju glavnih i sporednih subjekata kaznenog postupka (pojam, pravni položaj, te prava i dužnosti u kaznenom postupku). Postupovne radnje pojedinih subjekata kaznenog postupka sadržaji su Glave VII., u okvirima koje je posebna pozornost usmjerena na vrlo sustavno prikazivanje sadržaja postupovnih radnji suda u dijelu u kojem se govori o radnjama dokazivanja i radnjama postupovne prisile, među kojima u prvom redu, radnjama osiguranja prisutnosti okrivljenika i drugim mjerama opreza.

Treći dio knjige – **Posebni dio** – Tijek kaznenog postupka, sastavljen je od ukupno šesnaest glava, raspoređenih u četiri odsjeka.

U prvom odsjeku Redoviti kazneni postupak, nakon općeg pregleda tijeka redovitog kaznenog postupka (Glava VIII.), detaljno se analiziraju pojedini stadiji kaznenog postupka u širem smislu riječi. Kazneni progon (Glava IX.) obuhvaća ukupno četiri podcjeline: kaznena prijava, izvodi kaznenih djela, odbacivanje kaznene prijave i odustajanje od kaznenog progona prema posebnom zakonu. Iako pripadaju cjelini radnji kaznenog progona, dokazne radnje prije početka kaznenog postupka izložene su posebno, u Glavi X. Nakon kratkog prikaza pravne pomoći (unutarnje i međunarodne pravne pomoći, međunarodna policijska suradnja), poseban naglasak stavljen je na analizu audio-video i telefonske konferencije, koje su iako ne isključivo, usmjerene upravo na međunarodnu pravnu pomoć. Posebne pretpostavke za kazneni progon i započinjanje kaznenog postupka obrađene su u Glavi XII. Pokretanje, tijek i okončanje istrage, te sustavna analiza sadržaja pojedinih dokaznih radnji (pojam, podjela, nezakonitost pojedine dokazne radnje), uključujući i posebne dokazne radnje, predmet su Glave XIII. Slijedi izlaganje o dokaznom ročištu (Glava XIV.), o sadržaju pouke o pravima (Glava XV.), te daljem tijeku kaznenog postupka: optuživanje (Glava XVI.), rasprava (Glava XVII.) te presuda (Glava XVIII.). Prvi odjeljak završava prikazom postupka povodom pravnih lijekova (Glava XIX.).

U drugom odsjeku izložen je tijek skraćenog kaznenog postupka: zajedničke odredbe (Glava XX.), te izdavanje kaznenog naloga i izricanje sudske opomene (Glava XXI.).

Odsjek treći – Posebni kazneni postupci, raspoređen je u dvije glave: postupak prema Zakonu o sudovima za mladež (Glava XXII.) i odredbe kaznenog postupka u ostalim zakonima (Glava XXIII.).

U četvrtom odsjeku, u samo jednoj glavi (Glava XXIV.) prikazan je pregled nepravih kaznenih postupaka: postupak prema okrivljenicima s duševnim smetnjama, postupak za oduzimanje predmeta i imovinske koristi, postupak za opoziv uvjetne osude, postupak za donošenje odluke o rehabilitaciji, postupak za naknadu štete i ostvarivanje drugih prava neopravdano osuđenih ili neutemeljeno uhićenih osoba, postupak za izdavanje tjeralice i objave, postupci međunarodne kaznenopravne suradnje i međunarodna policijska suradnja.

Zbog svoje teorijske i praktične vrijednosti ovaj udžbenik i priručnik s monografskim elementima namijenjen je širokom krugu čitatelja. Studentima pravnih i drugih fakulteta na kojima se izučava kazneno postupovno pravo poslužit će kao izvrstan vodič tijekom priprema za ispit iz ovog pravnog područja. Konkretni odgovore, ili barem jasne smjernice za njihovo traženje, u njemu će pronaći i suci, državni odvjetnici i svi oni koji će se svakodnevno suočavati s problemima primjene novog Zakona o kaznenom postupku. U znanstveno obrazloženim spoznajama, kritičkim osvrtima i razmišljanjima autora i njegovih suradnika, i najvrsniji teoretičari mogu pronaći teorijsku osnovu za svoja buduća znanstvena istraživanja. Na kraju, autoru i njegovim suradnicima treba čestitati, a njihovoj knjizi zaželjeti uspješan put do novih korisnika.

Prikaz pripremila: Milana TRBOJEVIĆ PALALIĆ*

* Milana Trbojević Palalić, mag. iur., znanstvena novakinja – asistentica na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Rijeci.